

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ŞİDDET ALGILARINI İNCELEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA (MERSİN İLİ ÖRNEĞİ)¹

Sait AKBAŞLI

Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, sakbasli@gmail.com
ORCID Numarası: 0000-0001-9406-8011

Lütfi ÜREDİ

Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, lutfiuredi@gmail.com
ORCID Numarası: 0000-0003-1705-1325

Gökhan ÖZMEN

Mersin Üniversitesi, flankes01.49@hotmail.com
ORCID Numarası: 0000-0002-9795-3953

ÖZ

Araştırmanın önemi, artan şiddet olaylarının eğitim öğretim kurumlarında yani okullarda nasıl görüldüğü ve şiddet olaylarının öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu nedenle araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinin şiddet algılarının incelenmesidir. Elde edilen bulgular, yorumlanarak gerekli analizler yapılmıştır. Öğrencilere yönelik olarak düzenlenen şiddet algılarının ve kaynaklarının değerlendirilmesinin amaçlandığı araştırmada, veri toplama aracı olarak daha önce EARGED (2008) tarafından oluşturulan ve kullanılan, bir kısmının da tarafımızdan revize edilerek ortaya çıkan anket formu kullanılmıştır. Anket, Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır. Araştırma, 2016-2017 akademik güz yılı döneminde Türkiye'nin güneyinde bulunan Mersin ilinin merkezine bağlı 4 ilçesinde 600 ortaöğretim öğrencisi üzerinden yürütülmüştür. Çalışmada, şiddet olgusu farklı boyutlarla tasvir edilmiştir. Bu yüzden araştırma nicel bir araştırmaya yanıt arayan tekil tarama modelinde bir araştırma olarak yapılandırılmıştır. Araştırma sonunda öğrenciler, şiddeti sert davranma, tekme tokat, yumruk ve baskı kurulması olarak anlamışlardır. Ayrıca şiddetin en çok sokak ortamında sonrasında sırayla çevrede ve okulda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şiddetin oluşmasında başarısızlık önemli etken olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğrenciler, en çok sözel şiddete maruz kaldıklarını, büyük çoğunluğu ise öfkeli olduklarında acımasızca saldırımlarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, şiddet algısı, ortaöğretim.

¹ Bu çalışma 6-8 Nisan 2017'de International Congress Of Eurasian Social Sciences'ta Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

AN INVESTIGATION WHICH ANALYZES SECONDARY SCHOOL STUDENTS' PERCEPTION OF VIOLENCE (THE CASE OF MERSİN)

ABSTRACT

In this study, how the rise of violence is perceived in educational areas and the effects of acts of violence on students are analyzed. Therefore; this study aims to investigate the perceptions of violence of secondary school students. The findings are analyzed as they are required. For this study, EARGED's (2008) questionnaire was adapted and a bit revised by the researcher of this study in order to find out the perceptions of violence of secondary school students and the causes of violence. The questionnaire was delivered to the secondary school students in the state schools in Turkey. The study was conducted in 2016-2017 academic year on 600 secondary school students who study in four central districts in Mersin, which is located in the South of Turkey. In the study, the case of violence is described from different aspects. Therefore; this study is designed as a single screening model which seeks to answer the quantitative study. At the end of the study, the answers of the students introduce us that secondary school students describe violence as harsh behaviours, kick or slap, hit or using pressure over people. In addition to these issues, violence is mostly seen in the streets and then in the social and school environments. The students declared that failure is the most important factor for violence. What's more; the students explained that they are exposed to verbal violence. Most of the students stress that they will attack mercilessly when they are angry.

Keywords: Violence, the perception violence, secondary education.

GİRİŞ

Her canlının kuşkusuz bir savunma mekanizması vardır. Kendi hayatını sürdürmek, kendisine gelebilecek her hangi bir tehlike, durum veya olay karşısında tepki, her canlı için söz konusudur. Fakat mevzu insan olduğunda, durum tamamen farklı olabilmektedir. İnsan, biyolojik-psikolojik ve sosyolojik yönü olan çok boyutlu bir varlıktır. İnsan dışı tüm canlılar kendi biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak için faaliyet içerisinde bulunurlar. Oysaki insan, yaşam içerisindeki faaliyetlerini düzenlemek için sadece biyolojisinin gerektirdiği durumlar dışında da faaliyet içerisinde bulunabildiği bir gerçektir. İnsanın bu faaliyetleri tartışmasız bir biçimde akla ve mantığa dayandığı gibi bazen de akıl dışı olabilmektedir. Çok boyutlu bir varlık olan insanın yapmış olduğu veya maruz kaldığı faaliyetlerden biri de şiddettir.

Etimolojik yönden şiddet sözcüğünün dilimize Arapça' dan geçtiğini herkes bilir. Şiddet; sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma anlamındadır. "Şedit" ise sert katı ve şiddetli demektir. "Şeddat" da sertlik ve kızgınlığı ile tanınan ünlü eski Yemen hükümdarının adıdır (Özerkmen, 2012: 5).

Şiddetin pek çok tanımı yapılabilmektedir. Şiddet diyince akla ilk gelen fiziksel bir müdahale sonucu yaralanma, sakatlanma veya ölüm gelmekle beraber kendi içinde de bulunduğu koşullara göre farklı tanımlamalar yapılabilmektedir. Şiddeti, maddi imkanlardan yoksun bırakma, manevi değerlerle aldatma, alaycı tavırlarla da psikolojik üstünlük sağlama şeklinde de tanımlanabilmektedir.

Şiddet, bir bireyin yaralanma ve ölümüne neden olan ya da gelişmesini engelleyen fiziksel, psikososyal veya cinsel olarak uygulanan kasıtlı davranışlardır (Özcebe vd., 2005; Akt: Kızmaz, 2006: 48).

Dünya Sağlık Örgütü şiddetin tanımını yaparken şiddetin, " kişinin kendisine, bir başkasına veya bir gruba karşı" gerçekleşebileceğini belirtmektedir. Bu duruma göre şiddeti zarar gören kişi açısından kendine dönük şiddet ve kişiler arası şiddet olarak ikiye ayırabiliriz. Kendine dönük şiddet, intihar veya kendi bedenine zarar verici uygulamaları kapsarken; kişiler arası şiddet, kadına, çocuğa, yaşlıya, arkadaşına yönelik şiddet, flört şiddeti, aile içi şiddet, okul içi şiddet biçiminde ortaya çıkmaktadır (Pehlivan, 2008: 6).

Okulda sözel, duygusal ve fiziksel şiddete maruz kalan bir bireyin öğrenme yaşantıları engellenir. Şiddetin etkilerinden korkan bir birey psikolojik olarak olumsuz şekilde etkilenmekte ve zamanla okula gelme isteğini kaybetmektedir. Dolayısıyla bireyler eğitimsel gelişme için zaman ve fırsat kaybı yaşamaktadır (Akt: Çetin ve Alpanık, 2012: 106).

Şiddetin çeşitli tanımlarında karşılaşılan ortak öğeler şunlardır: Kişinin canını acıtmak, yaralamak, öldürmek, mala zarar vermek amacıyla güç kullanmak; yasaya aykırı fiziki güç kullanmak; yasaya aykırı bir hedefe varmak için şiddet kullanmak ya da şiddet kullanma tehdidinde bulunmak;

genelde kabul gören yasa ve ahlak ilkelerine aykırı biçimde fiziksel yok etme, gereksiz yere kırma, yok etme eylemleri; toplumsal ilişkilerde kabul edilebilirlik sınırlarını aşan zorlama eylemidir (Özerkmen, 2012: 3).

Şiddetin tek tanımı olmadığı gibi tek çeşidi de yoktur. Literatürde var olan şiddet şekilleri şunlardır:

- **Fiziksel Şiddet:** İtmek, tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, kol-bacak kırmak, saçından sürüklemek, temel ihtiyaçları kısıtlamak, yaralamak vb.
- **Sözlü Şiddet:** Sürekli eleştirmek, aşağılamak, küfür, tehdit, katılımı engellemek, sorgulamak, bağışlamak, lakap takmak, alay etmek, hakaret, küçümsemek vb.
- **Duygusal Şiddet:** Gruptan dışlama, küçük düşürme, ayrımcılık yapma, eşyaya zarar verme.
- **Ekonomik Şiddet:** Parasını almak ve geri vermemek, istemediği işte çalıştırmak, çalıştırmamak, işe yollamamak veya zorla çalıştırmak, eline hiç para vermemek vb.
- **Cinsel Şiddet:** İlişkiye zorlamak, tecavüz, başka kişilerle cinsel ilişkiye zorlamak, kadınlığını /erkekliğini aşağılamak, taciz, namus ve töre baskısı vb. (Birimoğlu, 2012: 14-15).

Şiddetin nedenlerinin, suç ile ilişkisi de bir diğer sınıflama kıstasıdır ve şiddet, suça yönelik olup olmamasına göre de sınıflandırılabilir.

Cinayet, hırsızlık, silahlı saldırı, soygun, tecavüz, soykırım vb. suç sayılan şiddet türleri olduğu gibi, enflasyon, yoksulluk, eğitimsizlik, yönetimde kayırma, beklenti ve çıkarları uğruna modern çete denilebilecek bir biçimde bir araya gelinerek bazı yöneticilerin baskı ve zorlama ile yerinden ayrılmasının sağlanması, trafik kazaları, çevre tahribi vb. suç sayılmayan şiddet türleri de vardır (Kocacık, 2001: 3).

Şiddet farklı şekilde tanımlanıp farklı türlere ayrıldığı gibi farklı kültürlerde de farklı manalar içerebilmektedir.

Doğu ya da Batı kültürlerinde şiddetin kullanılma maksadından, yöntem ve çeşidine kadar pek çok farklılık görülebilmektedir. Örneğin, İslam dinindeki kurban kesimi, batı kültürlerinde yetişenler için hayvanlara uygulanan bir şiddet olarak algılanmaktadır (Çakır, 2007: 22).

Şiddetin toplum nezdinde nasıl algılandığı, nelerden kaynaklandığı, ne gibi sonuçlar doğurduğu ve bunlara olası çözüm önerilerinin neler olduğu devam edegelen konulardır.

Türkdoğan'ın aktardığı bir araştırmaya göre dünya çapında 49 toplum üzerinde yürütülen bir araştırmada sosyal şiddet ve anti - sosyal davranışın ortak bir tablosu oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırmacılar, sosyal şiddeti yaratan yedi unsur belirlemişlerdir. Bunlar:

- 1- Ferdi gelir eşitsizliği
- 2- Siyasi şiddet

- 3- Bolluk
- 4- Sosyal hareketlilik
- 5- Sosyo - kültürel heterojenlik
- 6- Sosyal değişme oranı
- 7- Nüfus büyüklüğü (Özerkmen, 2012: 8).

Şiddetin insan hayatına kaybettirdikleri düşünüldüğünde alınması gereken önlemlerin ciddiyeti, gündemdeki yerini korumakta hatta gündemi meşgul eden konuların başında gelmektedir. Atılacak adımların caydırıcılığı etkili olursa görülme sıklığında azalma kendiliğinden olacaktır. Toplum dizayn etme, bilinçlendirme, bu konuda seminerler düzenleme, eğitici film ve dizilerin devreye girmesi en önemlisi de eğitim kalitesinin yükseltilmesi, şiddeti ve şiddete başvurma olasılığını azaltacak belki de yok edecektir. Bu tür etkileşimler sağlıklı iletişimlerin kurulmasını sağlayacak ve toplumu refah seviyeye ulaşılması konusunda da kolaylık sağlayacaktır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi artan şiddet olaylarının eğitim öğretim kurumlarında yani okullarda nasıl görüldüğü ve şiddet olaylarının öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Sözel, duygusal ve fiziksel şiddete maruz kalan bir birey öğrenme yaşantıları engellenir. Bireylerin hayatını olumsuz etkileyen şiddet; psikolojik ve sosyolojik etkileri göz önünde bulundurularak bu araştırmanın öneminin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerin şiddet algılarının incelenmesidir. Ortaöğretim kurumlarında yer alan, öğrencilerden veri toplanarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve gerekli analizler yapılmıştır. Bu çalışma 2016-2017 akademik güz yılı döneminde Türkiye'nin güneyinde bulunan Mersin ilinin merkezine bağlı 4 ilçesinde 600 ortaöğretim öğrencisi üzerinden yürütülmüştür. Araştırma için toplanan verileri sağladığımız araç, daha önce kullanılmış ve EARGED (2008) tarafından oluşturulmuş ve bir kısmının tarafımızdan revize edilerek düzenlenip kullanılan öğrencilerin şiddet algısı ölçeğidir.

Araştırmanın Problemi

Araştırmadaki asıl problemi oluşturan unsur,

1. Ortaöğretim öğrencilerinin şiddet algıları nelerdir? Ana probleme bağlı olarak oluşturulan alt problemler de araştırma problemlerini ortaya çıkarmada yardımcı olmuştur.

Alt Problemler

- 1.1.Ortaöğretim öğrencilerine göre şiddetin en çok hangi ortamlarda olduğu düşünülmektedir?
- 1.2. Ortaöğretim öğrencilerine göre şiddet türlerinden en çok hangisi görülmektedir?
- 1.3. Ortaöğretim öğrencilerine göre ailede şiddet kimler arasında yaşanmaktadır?

- 1.4. Ortaöğretim öğrencileri hiç tehdit edilmekte midirler?
- 1.5. Ortaöğretim öğrencileri şimdiye kadar birilerinden şiddet görmekte midirler?
- 1.6. Ortaöğretim öğrencileri sıklıkla şiddet görmekte midir?
- 1.7. Aile içinde istenmeyen bir davranış gösterildiğinde ortaöğretim öğrencileri nasıl cezalandırılmaktadır?
- 1.8. Okulda istenmeyen bir davranış gösterildiğinde ortaöğretim öğrencileri nasıl cezalandırılmaktadır?
- 1.9. İki arkadaş kavga ederken görüldüğünde öğrencilerin, bu durumdan canı sıkılmakta mıdır?
- 1.10. Çevrede, arkadaş ortamında arkadaşların birbirine karşı davranışlardan hangisini gerçekleştirildiği görülmektedir?
- 1.11. Ortaöğretim öğrencileri dolaylı da olsa trafikte şiddete maruz kalmakta mıdır?
- 1.12. Ortaöğretim öğrencilerine göre çevrenin hoyratça kullanılması doğaya karşı bir şiddet olarak nitelenebilmekte midir?
- 1.13. Ortaöğretim öğrencileri topluca azarlandığında veya aşağılandığında bunu kendi üzerine almakta mıdır?
- 1.14. Ortaöğretim öğrencileri kaybeden bir futbol takımının taraftarı olsa ve yenen takım oyuncularına dayak atılması hoşlarına gitmekte midir?
- 1.15. Futbol, boks ya da güreş yapanlar birbirlerine ne kadar kızarsa müsabaka o kadar zevkli olur düşüncesine katılmakta mıdır?
- 1.16. Ortaöğretim öğrencileri hangi gerekçeyle olursa olsun çaresiz insanların öldürülmesini doğru bulmakta mıdır?
- 1.17. Ortaöğretim öğrencilerine göre herhangi bir arkadaşıyla bir sorun yaşaması durumunda bu sorunda haklı olursa bile herhangi bir tepki vermekte midirler?
- 1.18. Ara sıra da olsa ortaöğretim öğrencileri rüyalarında hırpalandıkları görülmekte midir?
- 1.19. Ara sıra da olsa ortaöğretim öğrencileri tarafından rüyalarında başkalarının dövüldüğü görülmekte midir?
- 1.20. Ortaöğretim öğrencileri şiddete uğradığında ilk olarak nereye müracaat etmektedirler?
- 1.21. Sevilen bir nesne veya varlık ortaöğretim öğrencilerinin ellerinden alındığında hangi tepkiler verilmektedir?
- 1.22. Ortaöğretim öğrencileri çevrelerinde çocuklardan şiddet eğilimi taşıyanların mutlu bir aile yaşantısı olduğuna inanmakta mıdır?
- 1.23. Ortaöğretim öğrencileri öfkelendiklerinde neler yapmaktadırlar?
- 1.24. Ortaöğretim öğrencileri çevrelerinde şiddete eğilimli kişiler varsa bu kişilerin kültürlü olduklarını söyleyebilmekte midirler?
- 1.25. İzlenen filmlerdeki karakterlerin, ortaöğretim öğrencilerine göre yaşça büyük olan insanların davranışları örnek alınmakta mıdır?
- 1.26. Ortaöğretim öğrencileri, başarısız insanların şiddete daha eğilimli olduğu düşüncesine katılmakta mıdır?

Araştırma, bu sorular çerçevesinde sınırlandırılmıştır. Bu doğrultuda, yaş, cinsiyet, bulunulan bölgedeki yaşam süresi ve aylık aile gelir tablosu gibi birçok farklı değişkenin frekans tablolarına yer verilmiştir.

Araştırmadaki sınırlıklarımız içinde, zaman sorunu söz konusu olmuş bu da ulaşabileceğimiz örneklem sayısında bir azaltma meydana getirmiştir. Yine yapılan çalışmada ki yaş dışındaki tüm verilerin sözel veriler içermesi bazı istatistiksel analizlerin yapılmasını engellemiştir. Diğer yandan araştırmanın diğer bir sınırlılığı sahadan topladığımız veri toplama aracı olan anketin, şiddet algısının birden fazla nokta ile değerlendirebilecek bir yapıda olmasına olanak vermesiyle meydana gelmiştir. Toplanan verilerin tamamının analiz edilmesi yapılan çalışmanın birden fazla boyutunu da ortaya çıkarmış bu ise bizi, sınırlandırmıştır. Diğer bir deyişle, tüm bağımsız değişkenlerin veya sorular arasındaki ilişkileri tam anlamıyla ortaya koymaktan alıkoymuştur.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama yöntemi ve araçları ile toplanan verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Mersin ilinde merkeze bağlı 4 ilçenin orta öğretim kurumlarında öğrenimini sürdüren öğrencilerin “Ortaöğretim öğrencilerinin şiddet algılarının” neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amacın gerçekleşmesi için şiddet olgusu farklı boyutlarla tasvir edilmiştir. Bu yüzden araştırma nedir sorusuna yanıt arayan tekil tarama modelinde bir araştırma olarak yapılandırılmıştır.

Evren ve Örneklem

Evren

Araştırmamızın evreni Mersin ilindeki ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerinden oluşmaktadır. “ Evren, bir alan araştırmasında araştırma yapılacak problem alanının tamamına evren denir” (Cebeci, 1997: 49).

Örneklem

Örnekleme, Mersin’de bulunan, 4 farklı ilçeden Akdeniz, Toroslar, Yenişehir ve Mezitli’deki seçilen ortaöğretim kurumunda yapılmıştır. Her bir ilçeden ise, üç farklı ortaöğretim türü seçilerek yapılan çalışmanın heterojenliği artırılmıştır. Diğer taraftan yapılan çalışma cinsiyet faktörü de göz önüne alarak araştırma sonuçlarının nesnel olması hedeflenmiştir. Bu bağlamda 300 erkek ve 300 kadın olmak üzere 600 kişiye araştırma kapsamında ulaşılmıştır. Veri toplama tekniği olarak anket tekniği kullanılmıştır.

Araştırma Kapsamında Toplanan Veriler ve Analizi

Öğrencilere yönelik olarak düzenlenen şiddet algılarının ve kaynaklarının değerlendirilmesinin amaçlandığı araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından da revize edilen anket formu kullanılmıştır. Anket, Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler, kodlanarak bilgisayara yüklenmiş ve SPSS 22.00 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin yüzde (%), frekans (f), aritmetik ortalama (x) analizleri yapılmıştır. Elde edilen bulgular, yorumlanarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında 300 erkek ve 300 kadın olmak üzere 600 kişiye ulaşılmıştır. Yani % 50 kadın % 50 erkek, çalışmalara katılmıştır. Yaş dağılımına bakıldığında en çok % 34,5 ile 16 yaş ve bunun yanında ikinci olarak %23,8 ve %23,7 ile 17 ve 15 yaşlar takip etmektedir. Araştırmaya ailenin gelir seviyesi olarak bakıldığında % 42 ile 1001-1500 TL gibi bir değer karşımıza çıkmakta bu ise ailelerin orta gelirli olduğunun göstergesi olmaktadır. Yine %8,8 ile 2001-2500 arasındaki aileler oluşturmaktadır. Çalışmada yine bulunulan bölgedeki yaşam süresine bakıldığında katılımcılar %89 gibi bir rakamla en çok 3 ve üzerinde buldukları bölgede

BULGULAR

Çalışmanın bulguları problem ve alt problemler dikkate alınarak sırayla verilmiştir.

Tablo 1. Şiddet Deyince Aklınıza Gelenler Nelerdir?

Şiddet deyince aklınıza gelenler nelerdir?	N	%
Ağız Dalaşı	9	1,5
Alay Edilme	27	4,5
Azarlanma	23	3,8
Baskı Kurulması	88	14,7
Başkası Tarafında Yaralanma	37	6,2
Beden Diliyle Kötü Tavr Takınma	29	4,8
Hakarete Uğrama	1	,2
Her Türlü Engelleme	51	8,5
Hoşlanılmayan Tarzda Hitap Edilme	5	,8
Kaba Söz Ve Davranış	1	,2
Kişinin Duygularını İncitecek Sözler Davranışlar	10	1,7
Küçük Düşürülme	2	,3
Küfür Edilme	1	,2
Laf Atılma	2	,3
Mala Zarar Verme	4	,7
Manevi Değerlere Hakaret Edilmesi	25	4,2
Özgürlükleri Kısıtlama	43	7,2
Özgürlüklerin Kısıtlanması	1	,2
Sert Davranma	142	23,7
Tartaklanma	10	1,7

Tekme, Tokat, Yumruk	89	14,8
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Şiddet deyince aklınıza gelenler nelerdir?” sorusuna tablo 1’de görüldüğü üzere % 23,7 ile sert davranma ardından % 14,8 ile tekme tokat, yumruk ve %14,7 ile de baskı kurulması durumları gelmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere daha çok fiziksel şiddeti kapsayan durum vardır. En az da % ,2 ile küfür edilme, özgürlüklerin kısıtlanması ve hakarete uğrama durumları gelmektedir. Öğrenciler, özellikle sert davranma, tekme, yumruk ve tokatla birlikte baskı kurulmasını birinci derecede şiddet olarak algıladıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 1.1. Şiddetin En Çok Hangi Ortamlarda Olduğunu Düşünüyorsunuz?

Şiddetin en çok hangi ortamlarda olduğunu düşünüyorsunuz?	N	(%)
Okul	107	17,8
Sokak	264	44,0
Aile	43	7,2
Trafik	24	4,0
Arkadaş Çevresi	30	5,0
Çevre	132	22,0
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Şiddetin en çok hangi ortamlarda olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna tablo 1.1’de görüldüğü üzere % 44 ile sokak cevabı alınmıştır. Bunu % 22 ile çevre ve % 17,8 ile okul ortamı takip etmektedir. Özellikle okullarda görülen şiddet olaylarına bakıldığında, okulun konumu oldukça önemlidir. Okul çevresinin taşıdığı şiddet içerikli olumsuzluklar genel olarak çocukları olduğu kadar okulları da aksi yönde etkilemektedir.

Tablo 1.2. Ailenizde Aşağıdakilerden Hangileri Arasında Şiddet Yaşandı?

Ailenizde aşağıdakilerden hangileri arasında şiddet yaşandı?	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Baba İle Anne Arasında	77	12,8
Kardeşler Arasında	238	39,7
Baba İle Çocuklar Arasında	58	9,7
Anne İle Çocuklar Arasında	27	4,5
Yaşanmadı	200	33,3
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Ailenizde aşağıdakilerden hangileri arasında şiddet yaşandı?” sorusuna tablo 1.2’de görüldüğü üzere % 39,7 ile kardeşler arasında yaşandığını vurgulamışlardır. Bunun yanında anne ve babanın çocuklar arasında şiddet unsurunun daha az olduğu sonucu da yüzdelerden anlaşılmaktadır. Ayrıca % 33,3 ile de yaşanmadı cevabı verilmiştir.

Tablo 1.3. Aşağıdaki Şiddet Türlerinden Hangisini Gördünüz?

Aşağıdaki şiddet türlerinden hangisini gördünüz?	N	(%)
Sözel	261	43,5
Duygusal	151	25,2
Fiziksel	175	29,2
Cinsel	13	2,2
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Aşağıdaki şiddet türlerinden hangisini gördünüz?” sorusuna tablo 1.3’te görüldüğü üzere % 43,5 ile sözel şiddet gördükleri cevabını vermiştir. Bundan dolayı öğrenciler sözel şiddeti fiziksel ve duygusal şiddetten daha fazla görmekte ve daha fazla şiddet olarak algılamaktadır. Bunun yanında % 2,2 ile cinsel şiddete maruz kaldıkları her ne kadar bu oran az olsa da dikkate alınması gereken bir orandır.

Tablo 1.4. Hiç Tehdit Edildiniz mi?

Hiç tehdit edildiniz mi?	N	%
Evet	233	38,8
Hayır	367	61,2
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Hiç tehdit edildiniz mi?” sorusuna tablo 1.4’te görüldüğü üzere % 61,2 ile hayır cevabı vermiştir.

Tablo 1.5. Aşağıdakilerden Hangisinden Şimdiye Kadar Şiddet Gördünüz?

Aşağıdakilerden hangisinden şimdiye kadar şiddet gördünüz?	N	%
Arkadaş	136	22,7
Anne- Baba	109	18,2
Akraba	12	2,0
Öğretmen-Yönetici	75	12,5
Hiçbiri	268	44,7
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Aşağıdakilerden hangisinden şimdiye kadar şiddet gördünüz?” sorusuna tablo 1.5’te görüldüğü üzere yarısına yakını görmediğini % 22,7 ile arkadaşlarından % 18,2 ile de anne babadan şiddet gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin daha çok arkadaş çevresinden şiddet görmesinin birçok nedeni olabilir. Bunlar, sayısal olarak arkadaşlarının fazla olması, yaşlıların olması ve kendilerine her şeyi açıklayabilecek kadar esnek davranıp yakın görebilmeleri önemli görülebilmektedir.

Tablo 1.6. Şiddet Görme Sıklığınız Nedir?

Şiddet görme sıklığınız nedir?	N	%
Her Gün Görmekteyim	38	6,3
Haftada En Az Bir Kere Görmekteyim	36	6,0
Ayda En Az Bir Kere Görmekteyim	76	12,7
Yılda En Az Bir Kere Görmekteyim	450	75,0
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Şiddet görme sıklığınız nedir?” sorusuna tablo 1.6’da görüldüğü üzere % 75 ile yılda en az bir kere görmekteyim cevabı vermiştir. Bunun yanında % 6,3 ile her gün görmekteyim cevabıdır. Bu oranın dikkat gerektirecek oran olması nedeniyle önem arz etmektedir.

Tablo 1.7. Aile İçinde İstenmeyen Bir Davranış Gösterdiğinizde Nasıl Cezalandırılıyorsunuz?

Aile içinde istenmeyen bir davranış gösterdiğinizde nasıl cezalandırılıyorsunuz?	N	%
Yüksek Sesle Bağırma	122	20,3
Dövülme	20	3,3
Kızma	263	43,8
Aşağılanma	19	3,2
Kulak Çekme	1	,2
Dayak Atma	3	,5
Tuvalet ve Banyoya Kapatılma	3	,5
Odadan Çıkmama	15	2,5
Televizyon Seyretmeme	13	2,2
Ceza Yok	10	1,7
Teknolojik Araçların Yasağı	20	3,3
Uyarı	111	18,5
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Aile içinde istenmeyen bir davranış gösterdiğinizde nasıl cezalandırılıyorsunuz?” sorusuna tablo 1.7’de görüldüğü üzere % 43,8 kızma % 20,3 ile yüksek sesle bağırma ile cezalandırıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 1.8. Okulda İstenmeyen Bir Davranış Gösterdiğinizde Nasıl Cezalandırılıyorsunuz?

Okulda istenmeyen bir davranış gösterdiğinizde nasıl cezalandırılıyorsunuz?	N	%
Yüksek Sesle Bağırma	145	24,2
Dövülme	14	2,3
Kızma	262	43,7
Aşağılanma	63	10,5
Kulak Çekme	7	1,2
Dayak Atma	8	1,3
Uyarı Veya Disiplin	101	16,8
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Okulda istenmeyen bir davranış gösterdiğinizde nasıl cezalandırılıyorsunuz?” sorusuna tablo 1.8’de görüldüğü üzere % 43,7’si kızma ve % 24,2 ile yüksek sesle bağırma cevabını vermişlerdir. Buradan yola çıkarak aile içinde istenmeyen davranışla paraleldir.

Tablo 1.9. İki Arkadaşınız Kavga Ederken Gördüğünüzde Bu Durumdan Canınız Sıkılır Mı?

İki arkadaşınız kavga ederken gördüğünüzde bu durumdan canınız sıkılır mı?	N	%
Evet	515	85,8
Hayır	85	14,2
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “İki arkadaşınız kavga ederken gördüğünüzde bu durumdan canınız sıkılır mı?” sorusuna tablo 1.9’da görüldüğü üzere % 85,8 ile evet cevabı vermişlerdir.

Tablo 1.10. Çevrenizde, Arkadaş Ortamında Arkadaşlarınızın Birbirine Karşı Aşağıdaki Davranışlardan Hangisini Gerçekleştirdiğini Gördünüz?

Çevrenizde, arkadaş ortamında arkadaşlarınızın birbirine karşı aşağıdaki davranışlardan hangisini gerçekleştirdiğini gördünüz?	N	%
Dayak Atma	77	12,8
Haraç Kesme	16	2,7
Kavga	222	37,0
Vurma	47	7,8
Tekme Atma	22	3,7
Herhangi Bir Kusurla Alay Etme	192	32,0
Hiçbiri	24	4,0
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Çevrenizde, arkadaş ortamında arkadaşlarınızın birbirine karşı aşağıdaki davranışlardan hangisini gerçekleştirdiğini gördünüz?” sorusuna tablo 1.10’da görüldüğü üzere % 37 ile kavga ve % 32 ile herhangi bir kusurla alay etme cevabı verilmiştir. Bu tür davranışların olmasında arkadaşlık arasındaki aşırı samimi ilişkiler yatabilmektedir.

Tablo 1.11. Dolaylı da Olsa Trafikte Şiddete Maruz Kaldığınızı Düşünüyor Musunuz?

Dolaylı da olsa trafikte şiddete maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?	N	%
Evet	172	28,7
Hayır	428	71,3
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Dolaylı da olsa trafikte şiddete maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna tablo 1.11’de görüldüğü üzere % 71,3 ile hayır cevabı verilmiştir.

Tablo 1.12. Çevrenin Hoyratça Kullanılmasını Doğaya Karşı Bir Şiddet Olarak Niteleyebilir Misiniz?

Çevrenin hoyratça kullanılmasını doğaya karşı bir şiddet olarak niteleyebilir misiniz?	N	%
Evet	481	80,2
Hayır	119	19,8
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Çevrenin hoyratça kullanılmasını doğaya karşı bir şiddet olarak niteleyebilir misiniz?” sorusuna tablo 1.12’de görüldüğü üzere % 80,2 ile evet cevabı verilmiştir.

Tablo 1.13. Topluca Azarlandığınızda veya Aşağılandığınızda Bunu Kendi Üzerinize Alınır Mısınız?

Topluca azarlandığınızda veya aşağılandığınızda bunu kendi üzerinize alınırmısınız?	N	%
Evet	381	63,5
Hayır	219	36,5
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Topluca azarlandığınızda veya aşağılandığınızda bunu kendi üzerinize alınırmısınız?” sorusuna tablo 1.13’te görüldüğü üzere % 63,5 ile evet cevabı verilmiştir. Bunda en büyük etkinin grup halinde yapılan arkadaşlıkların bireysel olarak da kişiyi etkiliyor olması olabilir.

Tablo 1.14. Kaybeden Bir Futbol Takımının Taraftarı Olsanız Sizi Yenen Takım Oyuncularına Dayak Atılması

Hoşunuza Gider Mi?			
Kaybeden Bir Futbol Takımının Taraftarı Olsanız Sizi Yenen Takım Oyuncularına Dayak Atılması Hoşunuza Gider Mi?	N	%	
Evet	127	21,2	
Hayır	473	78,8	
Toplam	600	100,0	

Ortaöğretim öğrencilerinin “Kaybeden Bir Futbol Takımının Taraftarı Olsanız Sizi Yenen Takım Oyuncularına Dayak Atılması Hoşunuza Gider Mi?” sorusuna tablo 1.14’te görüldüğü üzere büyük çoğunluğu yani % 78,8’i şiddet içeren davranışı onaylamamaktadırlar. Bu durumun şiddetin en çok yaşandığı spor müsabakalarına göre olumlu değerlendirilmesi umut vericidir.

Tablo 1.15. Futbol, Boks ya da Güreş Yapanlar Birbirlerine Ne Kadar Kızarsa Müsabaka O Kadar Zevkli Olur

Düşüncesine Katılıyor musunuz?			
Futbol, boks ya da güreş yapanlar birbirlerine ne kadar kızarsa müsabaka o kadar zevkli olur düşüncesine katılıyor musunuz?	N	%	
Evet	215	35,8	
Hayır	385	64,2	
Toplam	600	100,0	

Ortaöğretim öğrencilerinin “Futbol, boks ya da güreş yapanlar birbirlerine ne kadar kızarsa müsabaka o kadar zevkli olur düşüncesine katılıyor musunuz?” sorusuna tablo 1.15’te görüldüğü üzere % 64,2’si hayır cevabı vermiştir. Bunun yanında her 3 kişiden birinin evet demesi de dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

Tablo 1.16. Hangi Gerekçeyle Olursa Olsun Çaresiz İnsanların Öldürülmesini Doğru Bulur Musunuz?

Hangi gerekçeyle olursa olsun çaresiz insanların öldürülmesini doğru bulur musunuz?			
	N	%	
Evet	41	6,8	
Hayır	559	93,2	
Toplam	600	100,0	

Ortaöğretim öğrencilerinin “Hangi gerekçeyle olursa olsun çaresiz insanların öldürülmesini doğru bulur musunuz?” sorusuna tablo 1.16’da görüldüğü üzere tamamına yakını yani % 93,2’si çaresiz insanların öldürülmesini doğru bulmamaktadırlar. Buradan yola çıkarak öğrencilerin barış ve sevgi kavramlarını benimsedikleri düşünülebilir.

Tablo 1.17. Herhangi bir arkadaşınızla bir sorun yaşasanız bu sorunda siz haklı olsanız nasıl bir tepki vermeyi arzu edersiniz?

Herhangi bir arkadaşınızla bir sorun yaşasanız bu sorunda siz haklı olsanız nasıl bir tepki vermeyi arzu edersiniz?	N	%
Kavga Ederim	127	21,2
Küfür Ederim	35	5,8
Şikayet Ederim	102	17,0
Susarım	181	30,2
Bana Sorun Oluşturan Arkadaşlara Daha Çok Sorun Oluştururum	73	12,2
Kızdığımı Belli Etmem	82	13,7
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Herhangi bir arkadaşınızla bir sorun yaşasanız bu sorunda siz haklı olsanız nasıl bir tepki vermeyi arzu edersiniz?” sorusuna tablo 1.17’de görüldüğü üzere % 30,2’si susarak tepki vermeyi arzu ettiklerini cevap vererek olumlu bir sonuç doğurmakta fakat % 21,2 ile de kavga ederim düşüncesini arzu ederek olumsuzluk doğurabilecek bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Tablo 1.18. Ara sıra da Olsa Rüyalarınızda Başkalarının Sizi Hırpaladığını Görür müsünüz?

Ara sıra da olsa rüyalarınızda başkalarının sizi hırpaladığını görür müsünüz?	N	%
Evet	195	32,5
Hayır	405	67,5
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Ara sıra da olsa rüyalarınızda başkalarının sizi hırpaladığını görür müsünüz?” sorusuna tablo 1.18’de görüldüğü üzere % 67,5’le hayır dedikleri bunun yanında her 3 kişiden birinin de rüyalarda başkaları tarafından hırpalandığını ifade etmişlerdir.

Tablo 1.19. Ara sıra da Olsa Rüyalarınızda Başkalarını Dövdüğünüzü Görür müsünüz?

Ara sıra da olsa rüyalarınızda başkalarını dövdüğünüzü görür müsünüz?	N	%
Evet	244	40,7
Hayır	356	59,3
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Ara sıra da olsa rüyalarınızda başkalarını dövdüğünüzü görür müsünüz?” sorusuna tablo 1.19’da görüldüğü üzere % 59,3 ile rüyalarında şiddet olgusunu gerçekleştirdikleri ortaya çıkmıştır. Bir

önceki tabloyla kıyaslandığında şiddet olgusu kişinin bilinçaltında belli oranda yer ettiği bunun da nedenleri arsında kitle iletişim araçları ve yaşanmışlıkların yattığı, önüne geçebilmek ya da en aza indirgemenin de eğitimle sağlanabileceği unutulmamalıdır.

Tablo 1.20. Şiddete Uğradığınızda İlk Olarak Nereye Müracaat Edersiniz?

Şiddete uğradığınızda ilk olarak nereye müracaat edersiniz?	N	%
Anneme	171	28,5
Babama	149	24,8
Karakola	85	14,2
Öğretmenime	35	5,8
Okul Müdürüne	18	3,0
Arkadaşlarıma	142	23,7
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Şiddete uğradığınızda ilk olarak nereye müracaat edersiniz?” sorusuna tablo 1.20’de görüldüğü üzere % 28,5’le anneye, daha sonra sırasıyla babaya, arkadaşlarına, karakola, öğretmene ve okul müdürüne müracaat edeceklerini ifade etmişlerdir. Buradan yola çıkacak olursak şiddetle ilgili olumsuzluğu en yakınlarına müracaat edebilecekleri görülmektedir.

Tablo 1.21. Sevdiğiniz Bir Nesne veya Varlık Elinizden Alındığında Aşağıdaki Tepkilerden Hangisini Verirsiniz?

Sevdiğiniz bir nesne veya varlık elinizden alındığında aşağıdaki tepkilerden hangisini verirsiniz?	N	%
Ağlarım	136	22,7
Şikayet ederim	164	27,3
Acımasızca Saldırım	172	28,7
Hiç Bir Şey Yapmam	128	21,3
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Sevdiğiniz bir nesne veya varlık elinizden alındığında aşağıdaki tepkilerden hangisini verirsiniz?” sorusuna tablo 1.21’de görüldüğü üzere % 28,7 ile acımasızca saldırım tepkisi olmuştur. Tablo ya bakıldığında şikayet ederim, ağlarım diyenlerin oranları da tepkilerin yarısını oluşturmaktadır. En az da hiçbir şey yapmam diyenlerdir. Buradan yola çıkarak şiddetle ilgili farklı sonuçların çıkması yaşanmışlık ve eğitim durumlarıyla ilgili olabilir.

Tablo 1.22. Çevrenizdeki Çocuklardan Şiddet Eğilimi Taşıyanların Mutlu Bir Aile Yaşantısı Olduğuna İnanıyor Musunuz?

Çevrenizdeki çocuklardan şiddet eğilimi taşıyanların mutlu bir aile yaşantısı olduğuna inanıyor musunuz?	N	%
Evet	79	13,2
Hayır	409	68,2
Şiddetin Mutlulukla İlgisi Olduğunu Düşünmüyorum	112	18,7
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Çevrenizdeki çocuklardan şiddet eğilimi taşıyanların mutlu bir aile yaşantısı olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna tablo 1.22’de görüldüğü üzere % 68,2 ile hayır cevabı verilmiştir. Diğer yandan % 18,7 ile de şiddetin mutlulukla ilgisi olduğunu düşünmüyorum inancındır.

Tablo 1.23. Öfkelendiğinizde Aşağıdakilerden Hangisini Yaparsınız?

Öfkelendiğinizde aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?	N	%
Saldırım	156	26,0
Kendi İçime Kapanırım	136	22,7
Öfkemi Belli Etmemeye Çalışırım	117	19,5
Ağlarım	71	11,8
Şikayet Ederim	30	5,0
Kimseye Zarar Vermem	90	15,0
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Öfkelendiğinizde aşağıdakilerden hangisini yaparsınız?” sorusuna tablo 1.23’te görüldüğü üzere % 26 ile saldırırım tepkisidir. En az ise şikayet ederim tepkisidir. Buradan da anlaşılacağı üzere öğrencilerin öfkelenğinde işi kendi başına çözmeye çalışmasıdır. Bunun da olumsuz sonuçlar doğurabileceği unutulmamalı ve öfke kontrolü gibi seminerlerin göz ardı edilmemesi gerektiği bilinmelidir.

Tablo 1.24. Çevrenizde Şiddete Eğilimli Kişiler Varsa Bu Kişilerin Kültürlü Olduklarını Söyleyebilir misiniz?

Çevrenizde şiddete eğilimli kişiler varsa bu kişilerin kültürlü olduklarını söyleyebilir misiniz?	N	%
Evet	99	16,5
Hayır	407	67,8
Şiddet Kültürle İlgili Değildir	94	15,7
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Çevrenizde şiddete eğilimli kişiler varsa bu kişilerin kültürlü olduklarını söyleyebilir misiniz?” sorusuna tablo 1.24’te görüldüğü üzere % 67,8’i hayır cevabını vermiştir. Ayrıca % 15,7’si de şiddet kültürle ilgili bir olay değildir yanıtını vermiştir. Buradan yola çıkarak kültür ve şiddet olgusunun ayrı dünyaların kavramı olduğu fikri ortaya çıkabilir.

Tablo 1.25. İzlediğiniz Filmlerdeki Karakterlerin, Size Göre Yaşça Büyük Olan İnsanların Hangi Davranışlarını Örnek Almaktasınız?

İzlediğiniz filmlerdeki karakterlerin, size göre yaşça büyük olan insanların hangi davranışlarını örnek almaktasınız?	N	%
İnsanlara İyilik Etmesini	261	43,5
Güçsüzlere El Kaldırmamasını	98	16,3
Yerine Göre Şiddeti Kullanıp Adaleti Sağlamasını	53	8,8
Yenilmez Oluşunu	39	6,5
Giyinişini	32	5,3
Saç..Vb Modellerini	27	4,5
Arkadaşlıklarını	24	4,0
Arkadaşların Birbirine Her Ortamda Sahip Çıkmasını	66	11,0
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “İzlediğiniz filmlerdeki karakterlerin, size göre yaşça büyük olan insanların hangi davranışlarını örnek almaktasınız?” sorusuna tablo 1.25’te görüldüğü üzere % 43,5’le insanlara iyilik etmesini yanıtını vermiştir. Bir diğeri de güçsüzlere el kaldırılmamasıdır. Buradan da anlaşılıyor ki büyüklerin rol model olduğu, huzur ve güvenin tesis edildiği bir toplum arzusu içinde davranışların örnek olacağı tutumun benimsenmesi gayet normaldir.

Tablo 1.26. Başarısız İnsanların Şiddete Daha Eğilimli Olduğu Düşüncesine Katılır mısınız?

Başarısız insanların şiddete daha eğilimli olduğu düşüncesine katılır mısınız?	N	%
Evet	376	62,7
Hayır	224	37,3
Toplam	600	100,0

Ortaöğretim öğrencilerinin “Başarısız insanların şiddete daha eğilimli olduğu düşüncesine katılır mısınız?” sorusuna tablo 1.26’da görüldüğü üzere % 62,7’le hayır yanıtını vermişlerdir. Bu durumda genel olarak öğrencilerimiz bilinçli bir tavır takındıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Fakat dikkat edilmesi gereken durumun evet cevabı verenlerin de neden evet dedikleridir. Nedenler arasında kaybetmeyi kabullenememe ve hırs yatabilmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Şiddet olgusunun her geçen gün arttığı günümüzde alınmış önlemler yetersiz kalmaktadır. Şiddet artık, sadece yaralama ile değil birçok farklı türle ortaya çıkarak çeşitlilik göstermiş. Böylesine önemli bir konu hiç şüphesiz topluma ait olan diğer bir deyişle bireylerin topluluk halinde bir arada bulunduğu mekânlarda daha çok rastlanır olmuştur. Başlangıçta şiddet, sadece sokakta, arkadaş ortamlarında veya evde öğrenilmekte iken bu ve bunun gibi mekanlara bireyi hem hayata hem eğitime hazırlayan okul gelmektedir.

Okul, artık hem şiddetin üreticisi olmuş hem de istemeyerek de olsa öğrencilerin öğrendiği bir mekân haline dönüşmüştür. Böylesine önemli bir dönüşümün elbette arka planında yatan birçok gerekçe vardır. Öğrenci açısından bakıldığında bu durumun nedenlerini araştırmada ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Araştırmada, öğrenciler en çok sert davranma ardından tekme tokat, yumruk ve baskı kurulması durumlarını şiddet olarak algılamışlardır. EARGED (2008), tarafından yapılan araştırmada da öğrenciler, daha çok sert davranmayı, kaba söz ve davranışlara muhatap olmayı şiddet olarak algılamışlardır. Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı (2011), yaptığı araştırmada öğrencilerin şiddeti en fazla dayak olarak algıladıkları saptanmıştır. Durmuş ve Gürkan (2005), yaptığı araştırmada Ankara ilindeki lise öğrencileriyle yapılan araştırmada da aynı sonuca ulaşmışlardır. Buradan da anlaşıldığı üzere daha çok fiziksel şiddeti kapsayan durum vardır. En az da küfür edilme, özgürlüklerin kısıtlanması ve hakarete uğrama durumları gelmektedir.

Öğrencilere şiddetin en çok bulunduğu ortam olarak sokak cevabı sonucuna ulaşılmıştır. Bunu çevre ve okul ortamı takip etmektedir. EARGED (2008), tarafından yapılan araştırmada da şiddetin en çok sokak ve okulda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Türküm (2011), yaptığı araştırmada öğrenciler şiddetle en çok okuldan eve dönüş yolunda karşılaşmaktadırlar sonucuna ulaşılmıştır. Özcebe, Çetik ve Üner (2006) araştırmalarında da öğrencilerin şiddeti en fazla okulda olduğunu saptamışlardır. Bulut (2008), de yaptığı araştırmada şiddet olayının büyük bölümünün okul binası içinde yaşandığını saptamıştır. Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı (2011), yaptığı araştırmada da benzer sonuca ulaşılmıştır. Özellikle okullarda görülen şiddet olaylarına bakıldığında, okulun konumu oldukça önemlidir. Okul çevresinin taşıdığı şiddet içerikli olumsuzluklar genel olarak çocukları olduğu kadar okulları da aksi yönde etkilemektedir.

Öğrenciler, aile içinde şiddetin kardeşler arsında yaşandığını ifade etmişlerdir. Aynı sonuca EARGED (2008), in yapmış olduğu araştırmada da ulaşılmıştır. Bunun yanında anne ve babanın çocuklar arasında şiddet unsurunun daha az olduğu sonucu da yüzdelerden anlaşılmaktadır. Ayrıca bu soruya yaşanmadı cevabı da verilmiştir.

Öğrencilere şiddet türü olarak en çok sözel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. EARGED (2008), de de aynı sonuca ulaşılmıştır. Bundan dolayı öğrenciler sözel şiddeti fiziksel ve duygusal şiddetten daha fazla görmekte ve daha fazla şiddet olarak algılamaktadır. Bunun yanında cinsel şiddete maruz kaldıklarını da cevaplayan öğrenciler, her ne kadar bu oran az olsa da dikkate alınması gereken bir durum olması itibariyle önem arz etmektedir. Bu konuyla ilgili Türküm (2011), tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin en sıklıkla maruz kaldıkları şiddet olayları küfür, alay, hakkında dedikodu yapılması, eşyalarına zarar verilmesi, cinsel içerikli laf atılması ve itilmek gibi deneyimler olarak ifade edilmiştir. TBMM Araştırma Komisyonu'nun (2007), yaptığı araştırmada da öğrenciler arasında "şiddet"i fiziksel şiddet olarak algılama en yüksek iken, sözel şiddet ve duygusal şiddet davranışlarını şiddet olarak algılama oranlarının düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrencilere tehdit edildiniz mi sorusuna büyük çoğunluğu hayır cevabı vermiştir.

Öğrencilerin yarısına yakını kimseden şiddet görmediğini belirtmişlerdir. Bunun yanında arkadaşlarından ve anne babadan şiddet gördükleri sonucuna da ulaşılmıştır. EARGED (2008), tarafından yapılan araştırmada da en çok arkadaşlardan şiddet içerikli davranışlar görülmektedir. Öğrencilerin daha çok arkadaş çevresinden şiddet görmesinin birçok nedeni olabilir. Bunlar, sayısal olarak arkadaşlarının fazla olması, yaştların olması ve kendilerine her şeyi açıklayabilecek kadar esnek davranıp yakın görebilmeleri önemli görülebilmektedir.

Öğrencilere şiddet görme sıklığıyla ilgili soruya büyük çoğunluğa ya görmediklerini ya da yılda en az bir kere görmekteyim cevabı vermiştir. Türküm (2011), araştırmasında da şiddet türleriyle karşılaşma sıklıklarına ilişkin bulguları, şiddet olayları ile ya hiç karşılaşmamış, ya da o güne değin bir kez karşılaşmış olduklarını yansıtmıştır. Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı (2011), yaptığı araştırmada da benzer sonuca ulaşılmıştır. Bunun yanında küçük bir bölümü her gün görmekteyim cevabı vermiştir. Bu bölümün dikkat gerektirecek oran olması nedeniyle önem arz etmektedir.

Öğrencilere aile içinde istenmeyen bir davranış göstermeleri durumunda yarısına yakını kızma ve yüksek sesle bağırma ile cezalandırıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı soru okul ortamıyla ilgili sorulduğunda da benzer cevaplara ulaşılmıştır.

Öğrencilere arkadaşlarınızın kavga ederken görülmesi durumunda büyük bir çoğunluk tarafından canımız sıkılır demiştir.

Öğrencilere arkadaşlar arasında yarısından fazlası kavga ve herhangi bir kusurla alay etme cevabı sonucuna ulaşılmıştır. Bu tür davranışların olmasında arkadaşlık arasındaki aşırı samimi ilişkiler yatabilmektedir.

Öğrencilerin dolaylı da olsa trafikte şiddete maruz kalmadıklarını büyük çoğunluğu tarafından hayır cevabı verilerek belirtilmiştir.

Öğrencilerin çevrenin hoyratça kullanılmasının doğaya karşı bir şiddet olarak algıladıkları büyük çoğunluğu tarafından belirtilmiştir. EARGED (2008), da de aynı sonuca ulaşılmıştır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu, topluca azarlanmada veya aşağılanmada sorunun kendisinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunda en büyük etkinin grup halinde yapılan arkadaşlıkların bireysel olarak da kişiyi etkiliyor olması yatmaktadır.

Kaybeden bir futbol takımının taraftarı olarak yenen takım oyuncularına dayak atılması büyük çoğunluk olarak şiddet içeren bu davranışı onaylamamaktadırlar. Bu durumun şiddetin en çok yaşandığı spor müsabakalarına göre olumlu değerlendirilmesi umut vericidir.

Futbol, boks ya da güreş yapanlar birbirlerine ne kadar kızarsa müsabaka o kadar zevkli olur düşüncesine yarısından fazlası hayır cevabı vermiştir. Bunun yanında her 3 kişiden birinin evet demesi de dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

Hangi gerekçeyle olursa olsun çaresiz insanların öldürülmesinin öğrencilerin tamamına yakını çaresiz insanların öldürülmesini doğru bulmamaktadırlar. Buradan yola çıkarak öğrencilerin barış ve sevgi kavramlarını benimsedikleri düşünülebilir. EARGED (2008), için de aynı sonuca ulaşılmıştır.

Herhangi bir arkadaşınızla bir sorun yaşasanız bu sorunla ilgili siz haklı olsanız sorusuna susarak tepki vermeyi arzu ettiklerini ifade etmişlerdir.

Ara sıra da olsa rüyalarınızda başkalarının sizi hırpaladığını görür müsünüz sorusuna yarısından fazlası tarafından hayır cevabı verilmiştir. Bunun yanında her 3 kişiden birinin de rüyalarda başkaları tarafından hırpalandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ara sıra da olsa rüyalarınızda başkalarını dövdüğünüzü görür müsünüz sorusuna rüyalarında şiddet olgusunu gerçekleştirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bir önceki tabloyla kıyaslandığında şiddet olgusu kişinin bilinçaltında belli oranda yer ettiği bunun da nedenleri arasında kitle iletişim araçları ve yaşanmışlıkların yattığı, önüne geçebilmek ya da en aza indirgemenin de eğitimle sağlanabileceği önem arz etmektedir.

Şiddete uğradığınızda ilk olarak nereye müracaat edersiniz sorusuna, öğrenciler tarafından ilk olarak anneye, daha sonra sırasıyla babaya, arkadaşlarına, karakola, öğretmene ve okul müdürüne müracaat edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Buradan yola çıkacak olursak şiddetle ilgili olumsuzluğu en yakınlarına yani aileye müracaat edebilecekleri görülmektedir. EARGED (2008) için de aynı sonuca ulaşılmıştır.

Sevdiğiniz bir nesne veya varlık elinizden alındığında her üç öğrenciden biri acımasızca saldıırım tepkisi veririm demiştir. Diğer yandan şikayet ederim, ağlarım diyenlerin oranları da tepkilerin yarısını oluşturmaktadır. En az da hiçbir şey yapmam diyen öğrenciler bulunmaktadır. Buradan yola çıkarak şiddetle ilgili farklı sonuçların çıkması yaşanmışlık ve eğitim durumlarıyla ilgili olabilir. EARGED (2008), ise Öğrenciler, sevdikleri bir varlık ellerinden alındığında hiçbir şey yapmamakta ve üzüntülerini kendi içlerinde yaşamaktadırlar. Öfkelendiklerinde ise yine içe kapanık tepkiler gösterdikleri görülmektedir.

Çevrenizdeki çocuklardan şiddet eğilimi taşıyanların mutlu bir aile yaşantısı olduğuna büyük çoğunluk tarafından hayır cevabı verilmiştir. Diğer yandan şiddetin mutlulukla ilgisi olduğunu düşünmüyorum inancı da verilen cevaplar arsındadır.

Öğrenciler öfkeli olduklarında her 3 kişiden biri saldırıya cevap vermiştir. En az ise şikayet ederim tepkisidir. Buradan da anlaşılacağı üzere öğrencilerin öfkeli olduklarında işi kendi başına çözmeye çalışması yatmakta ve bunun da olumsuz sonuçlara gebe olacağını göz ardı ettikleri sonucuna ulaşılabilir. Önlenmesi adına da öfke kontrolü gibi seminerlerin göz ardı edilmemesi gerektiği bilinmelidir.

Çevrede şiddete eğilimli kişilerin kültürlü olmadıkları büyük çoğunluğunun hayır cevabını vermesiyle ortaya koyulmuştur. Ayrıca küçük bir bölüm de şiddet kültürle ilgili bir olay değildir yanıtını vermiştir. Buradan yola çıkarak kültür ve şiddet olgusunun ayrı dünyaların kavramı olduğu fikri ortaya çıkabilir.

İzlenen filmlerdeki karakterlerin, yaşça büyük olan insanların hangi davranışlarını örnek almaktasınız sorusuna öğrencilerin yarısına yakını insanlara iyilik etmesini yanıtını vermiştir. Bir diğeri de güçsüzlere el kaldırılmamasıdır. Buradan da anlaşılıyor ki büyüklerin rol model olduğu, huzur ve güvenin tesis edildiği bir toplum arzusu içinde davranışların örnek olacağı tutumun benimsenmesi gayet normaldir.

Başarısız insanların şiddete daha eğilimli olduğu düşüncesine öğrencilerin büyük çoğunluğu hayır yanıtını vermişlerdir. EARGED (2008), de de aynı sonuca ulaşılmıştır. Bu durumda genel olarak öğrencilerimiz bilinçli bir tavır takındıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Fakat dikkat edilmesi gereken durumun evet cevabı verenlerin de neden evet dedikleridir. Nedenler arasında kaybetmeyi kabullenememe ve hırs yatabilmektedir.

ÖNERİLER

- 1) Okullar eğitim yuvalarıdır. Şiddetin bulunduğu ortam değildir. Bu yüzden oluşabilecek olumsuzlukların ortamda bulunmaması için okul yönetimi ve bakanlıklar işbirliği içinde hareket etmeleri düşünülmelidir.
- 2) Okullarda uygulanan şiddetin türü ne olursa olsun; bu tür şiddetlerin önlenmesi adına cezaların caydırıcı olması gerekmekte ve takibinin yapılmasıyla da sorunların bitmesine olanak sağlanmalıdır.
- 3) Okulda bulunan her personel için görevleri ne olursa olsun kademeli olarak gruplandırılıp şiddet eğitimi konusunda sistemli olarak bilinçlendirilme yapılmalı, takibi yapılarak çeşitli etkinliklerle de pekiştirilmesi sağlanmalı böylelikle eğitim öğretim ortamının daha güvenli olması sağlanabilir.
- 4) Tüm sorumluluk okul yönetimine de yüklenmemeli; özellikle çağımızda etkin kullanılan sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının bu konuda önemi bilinmeli ve şiddet konusunda gereken sorumlulukların alınması sağlanmalıdır.
- 5) Sosyal bütünleşmenin sağlanması adına projeler gerçekleştirilmeli ve bu konuda okul, çevre ve aile işbirliği içinde hareket ettirilmesi okullardaki, çevredeki ve evdeki sorunların azalmasını sağlayabilir.
- 6) Bu çalışma ortaöğretim öğrencilerine uygulanmıştır. Benzer bir çalışma da öğretmenlere yapılabilir.

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

The measures taken today are inadequate as the situation of violence increases day by day. Violence is now diversified not just by injury, but by many different types as well. There is no doubt that such a significant issue is faced in contexts where individuals live collectively. The first coming one of such contexts is school which prepares the individual for both life and education.

In this study, how increasing violence cases are seen at schools and how violence cases have an effect on students are investigated. That's to say, the aim of this study is to investigate how middle school students perceive violence.

Using the data collected from the students at middle schools, the findings were analyzed by means of SPSS 22.0. The data of the study was tabulated through percentage (%), frequency (f), mean (x). The findings were analyzed accordingly. In the study in which the views of students on violence were investigated, a survey designed by EARGED (2008) and partly revised by us was used. The survey was administered to the middle school students at the Ministry of National Education. The study was conducted by 600 middle school students at schools in the center of Mersin and its connected districts during the spring semester of 2016-2017 academic year. In the study, the violence concept was defined at diverse dimensions. Therefore, the study was based on quantitative methods of data collection.

In the study, the students perceived acting harshly, kicking, punching, and pressing as violence. In the study of EARGED (2008), the students also perceived acting harshly, saying bad words, and behaving badly as violence. In the study of Özgür, Yörükoğlu and Baysan Arabacı (2011), they found violence perspective of students as being beaten. Besides, in the study of Durmuş and Gürkan (2005), they found the same results in Ankara context.

As the environment where violence is most faced by students, the answer street was found out. This was followed by the environment and the school environment. The research conducted by EARGED (2008) concluded that violence was mostly in the streets and schools. In addition, in the study of EARGED (2008), the violence was mostly faced on streets and at schools. Besides, in his study, Türküm (2011) found out that the students faced violence at schools and on the way back to school. In their study, Özcebe, Çetik and Üner (2006) found the violence faced at schools. In the study of Bulut (2008), it was also found that violence is faced by students at school buildings. Özgür, Yörükoğlu and Baysan Arabacı (2011), found the same results.

Students stated that they face violence in family among their siblings. EARGED (2008) also found the same results.

Students stated that they see verbal violence more than physical and emotional violence and perceive it as more violent. In addition, students who responded they were exposed to sexual violence should be taken into consideration as it is a vital situation that should be taken into consideration, yet the rate of such situations is low. In the research conducted by Türkim (2011) on the same subject, the most frequent cases of violence that students are exposed to have been expressed as profanity, ridicule, gossip, damage to their possessions, sexual content and being pushed. In the research conducted by the Parliamentary Research Commission (2007), it was found that violence was highly perceived by students as physical violence, and verbal violence and emotional violence were perceived with a secondary importance. The vast majority have given the answer no, when asked if they were threaten by violence.

In the research conducted by EARGED (2008), it was found out that violent behaviors come mostly from friends. The students gave the answer that they mostly do not face violence or just once a year. Turkum (2011) also states that the frequency of encountering violence as having never met violent incidents or just once. Özgür, Yörükoğlu and Baysan Arabacı (2011), found a similar result.

If the students show an undesired behavior in the family, they get punished by means of being exposed to anger and loud shouting. The same question has been answered when asked about the school environment.

It has been stated that the majority of the students are not exposed to violence in the traffic as well. The vast majority of students perceive the use of the environment wildly as violence. EARGED (2008) also achieved the same results.

The vast majority of the students have reached the conclusion that the problem is in itself, defined as humiliation. The biggest effect of this is that the group friendship affects the individual personally.

It is called a violent case when the supporters of a team which has been defeated beat the players of the winning team players.

Half of the participants have given the answer no regarding it becomes more enjoyable if footballers, boxers, or wrestlers get angrier with each other. Besides, it is an important issue that one in three individuals has given the answer yes.

Almost all the students do not favor it if needy people are killed. Looking at this point, it can be understood that students favor the concepts of peace and love. EARGED (2008) achieved the same result as well.

They implied that they response by giving no answer when they have any problem with any of their friends. EARGED (2008) achieved the same result as well.

When their material is taken out of them, one in three students stated that he/she attacks violently. Besides, those saying I would report and I would cry were half of the participants. The minority of the participants

stated they would do nothing. EARGED (2008) stated that when something loved by the students is taken from the students, they do nothing and feel the pain inside.

A big majority have given the answer no regarding those who have a tendency to violence have a happy family life.

Those who have a tendency of violence in the surrounding are understood to be uneducated by looking at their answer no. Besides, a minority of the respondents stated that violence and culture are not related issues.

Most of the students said no regarding unsuccessful people have a tendency of violence. EARGED (2008) concluded the same results as well.

Schools are education centers where there should be no violence. So, schools and ministries should collaborate with each other to diminish the negative effects of violence.

KAYNAKÇA

- Arpacı, T. (2011). Kütahya İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Şiddet Algısı Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya.
- Arslan, D. A. (2012). *Sosyoloji ve Yöntem Yazıları*. Mersin: Kalkan Matbaacılık.
- Arlı, M. ve Nazik, M. H. (2001). *Bilimsel Araştırmaya Giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aziz, A. (2008). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cebeci, S. (2010). *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Birimoğlu, C. (2012). Gaziantep Üniversitesinin Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Şiddete Bakış Açılı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Gaziantep.
- Bulut S. (2008). Okullarda Görülen Öğrenciden Öğrenciye Yönelik Şiddet Olaylarının Bazı Değişkenler Açısından Arşiv Araştırma Yöntemiyle İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2): 23-38.
- Çakır, M. (2007). İslam Hukuku Açısından Şiddet Ve Terör Olgusu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Adana.
- Çetin, M. Alpanık, F. (2012). Yönetici, Öğretmen ve Öğrencilerin Okul İçi Şiddet Algısı ile Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, (35): 105-122.
- Durmuş E. ve Gürkan U. (2005). Lise Öğrencilerinde Şiddet ve Saldırganlık Eğilimleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(12): 253-269.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1): 47-70.
- Kocacık, F. (2001). "Şiddet Olgusu Üzerine". *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1): 1-7.

- MEB. (2008). *Öğrencilerin Şiddet Algısı. (EARGED)*. 15 Mart 2016 tarihinde www.meb.gov.tr. adresinden alınmıştır.
- Özcebe H., Üner S. ve Çetik H. (2006). Adölesanlarda şiddet davranışları (Üç Lise, Ankara,2004), Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler. *Uluslararası Katılımlı Sempozyum Bildiri Özetleri*, İstanbul: Duman Ofset.
- Özerkmen, N. (2012). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*, (28): 1-19.
- Özgür, G., Yörüloğlu, G. ve Baysan Arabacı, L. (2011). Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2): 53-60.
- Pehlivan, M. (2008). İstanbul İli Kadıköy İlçesi Liselerindeki Okul İçi Şiddet Algısı ve Şiddete Karşı Alınan Önlemler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü*, İstanbul.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırması Komisyonu. (2007). Türkiye’de Ortaöğretime Devam Eden Öğrencilerde Ve Ceza Ve İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlü Çocuklarda Şiddet ve Bunu Etkileyen Etkenlerin Saptanması. *Araştırma Raporu. Ankara* (19-22): 56-8.
- Türkmen, A. S. (2011). Okulda Şiddet: Problem Çözme Becerilerine İlişkin Algıları Ergenleri Ne Kadar Koruyor? *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1): 115-132.